

Pobudzanie motywacji uczniów sześciolletnich

Plan wykładu

- Rozterki definicyjne
- Użyteczne koncepcje motywacji i ich praktyczne konsekwencje dla nauczania
- Rola osoby nauczyciela i działania podczas lekcji zwiększające motywację uczniów

Czym jest motywacja?

Motywacja jest :

- mobilizacją,
- ukierunkowaniem,
- inspirowaniem,
- zachęcaniem,
- dodawaniem odwagi,
- ośmielaniem,
- pobudzaniem,
- popieraniem...

Kilka definicji.....

- „**Motywacja** to świadomość potrzeby osiągnięcia **celu**, chęć do osiągania celów, impuls, dążenie, pragnienie”
- „**Motywacja** to wewnętrzny proces, który wzbudza jakieś **zachowanie** lub pobudza nas do działania”

Motywacja

pełni trzy ważne funkcje:

- wzbudza aktywność jednostki
- ukierunkowuje jej percepcję
- ukierunkowuje jej działania

SAMOOCENA
MOTYWACJA
WARTOŚCI

S U K C E S

UMIEJĘTNOŚCI
KOMPETENCJE
TALENTY

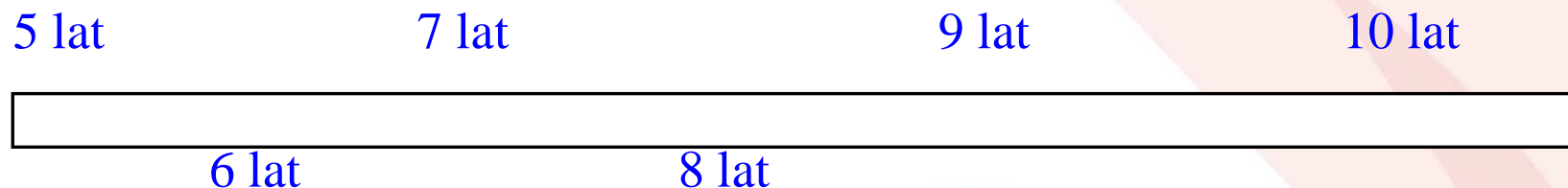
Mity na temat motywacji

- Istnieje jeden niezawodny sposób na motywowanie;
- Motywacja trwa wiecznie;
- Uczniom, którzy się nie starają w szkole brakuje motywacji;
- Im większe nagrody, tym pilniej pracują uczniowie.

Psychologia rozwoju dziecka

- Zasada rozwojowa – przeplatanie się okresów równowagi i nierównowagi.
- W okresach nierównowagi dziecko miota się, pragnie zbyt wiele, przystosowanie do innych jest zbyt trudne, bo jego dążenia i chęci są zbyt mocne.

SZEŚCIOLATEK

- - hałaśliwy
- - przypomina zachowanie dwulatka
- - podlega gwałtownym emocjom
- - popadanie w skrajności (teraz mówi „Kocham Cię” , za 5 min „Nienawidzę Cię”)
- - matka nie zajmuje już centralnego miejsca
- - dziecko chce być w centrum świata
- - chce być na pierwszym miejscu, mieć wszystkiego najwięcej
- - cokolwiek jest nie tak – to wina mamy ;-)
- - wymaga wiele i w swych żądaniach jest nieustępliwy
- - dziecko reaguje na innych negatywnie
- - na polecenie odpowiada zazwyczaj ociąganiem się i odmową
- - wiek ekspansji, dziecko pełne energii i wigoru
- - wybór między dwoma możliwościami jest wręcz niemożliwa
- - trudno się pogodzić z krytyką, winą czy karą
- - żeby wygrać, dziecko jest w stanie oszukać
- - ucieka się do kłamstwa by uniknąć przyznania się do winy

SIEDMIOLATEK

- spokojniejszy
- łatwiejszy we współżyciu
- bardziej skryty
- więcej narzekania niż radości (w trudnych sytuacjach raczej odejdzie mruczając niż będzie dochodzić praw)
- „markotne, osowiałe i chimeryczne”
- woli być sam, chce mieć własny pokój
- zamiłowany telewizz, radiosłuchacz a nawet czytelnik
- nie jest czupurne, ale ociąga się , nie słyszy poleceń
- zbyt wiele od siebie wymaga
- ma dobre i złe dni
- „ciemne barwy” - nikt mnie nie lubi, nauczyciel się czepia

Pragnienie wiedzy...

Każde dziecko ma wrodzone pragnienie zdobywania wiedzy.

Dzieci uczą się poprzez wszystko, co robią.
najlepiej uczą się w atmosferze pełnej miłości, serdeczności, zachęty i wsparcia.

Jeśli rodzice stworzą taką atmosferę dziecko chłonie wszystko jak gąbka.

...i zniechęcenie do niej.

Zamiłowanie do nauki u dzieci obniża się od trzeciej do szóstej klasy szkoły podstawowej i dalej w gimnazjum.

W okresie szkoły średniej uczniowie postrzegają naukę jako mozolną pracę, a nie ekscytującą szansę rozwoju, która pobudzała ich, gdy byli mniejsi.

Nauka przestaje sprawiać przyjemność.

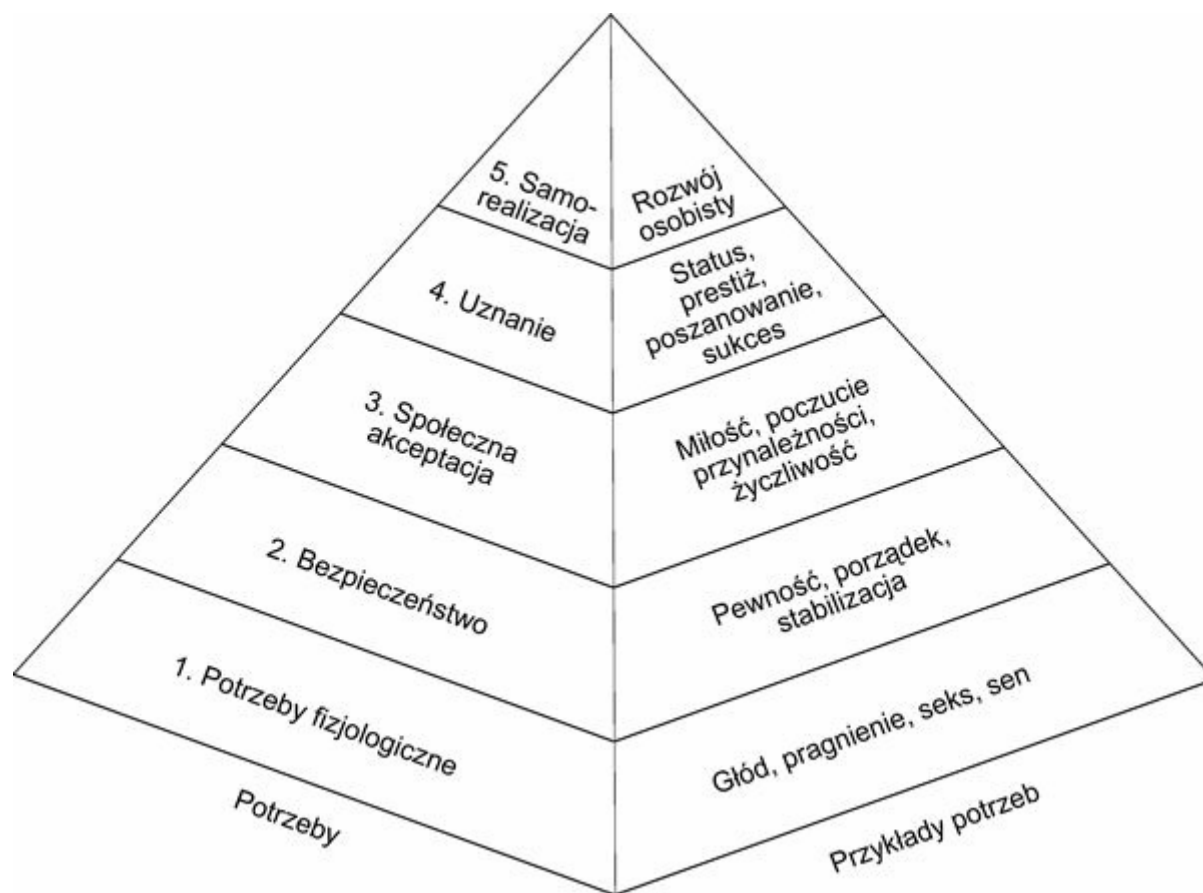
Motywacja wewnętrzna a nauka

Badania wykazały, że wewnętrzna motywacja do nauki idzie w parze z:

- wysokim poziomem przyjemności czerpanym z nauki,
- większą ciekawością świata,
- skłonnością do podejmowania zadań stanowiących „wyzwanie” dla jednostki,
- lepszymi osiągnięciami w nauce

$$\text{Motywacja wewnętrzna} = \frac{1}{\text{Motywacja zewnętrzna}}$$

Teoria potrzeb A. Maslow'a

Praktyczne konsekwencje

- Motywowanie poprzez „uznanie głodnego”;
- Poczucie bezpieczeństwa w klasie;
- Zwróć wreszcie na mnie uwagę!;
- Budowanie zespołu z klasy – nagradzanie współpracy;
- Rozbudzona pasja – motywowanie potrzebą samorozwoju (nowe koncepcje motywacji – autodeterminacji i uniesienia).

Teoria Davida McClellanda

Potrzeby jako czynnik stymulujący lub ograniczający rozwój danej kompetencji

- **Potrzeba osiągnięć** (rozwój osobisty, samodzielność, dążenie do rezultatów i sukcesu, podejmowanie inicjatywy, wytrwałość, orientacja na działanie)
- **Potrzeba przynależności** (nawiązywanie kontaktów, współpraca w zespole, identyfikacja z klasą, dbałość o kolegów)
- **Potrzeba władzy** (wywieranie wpływu, delegowanie, rywalizacja)

Praktyczne konsekwencje

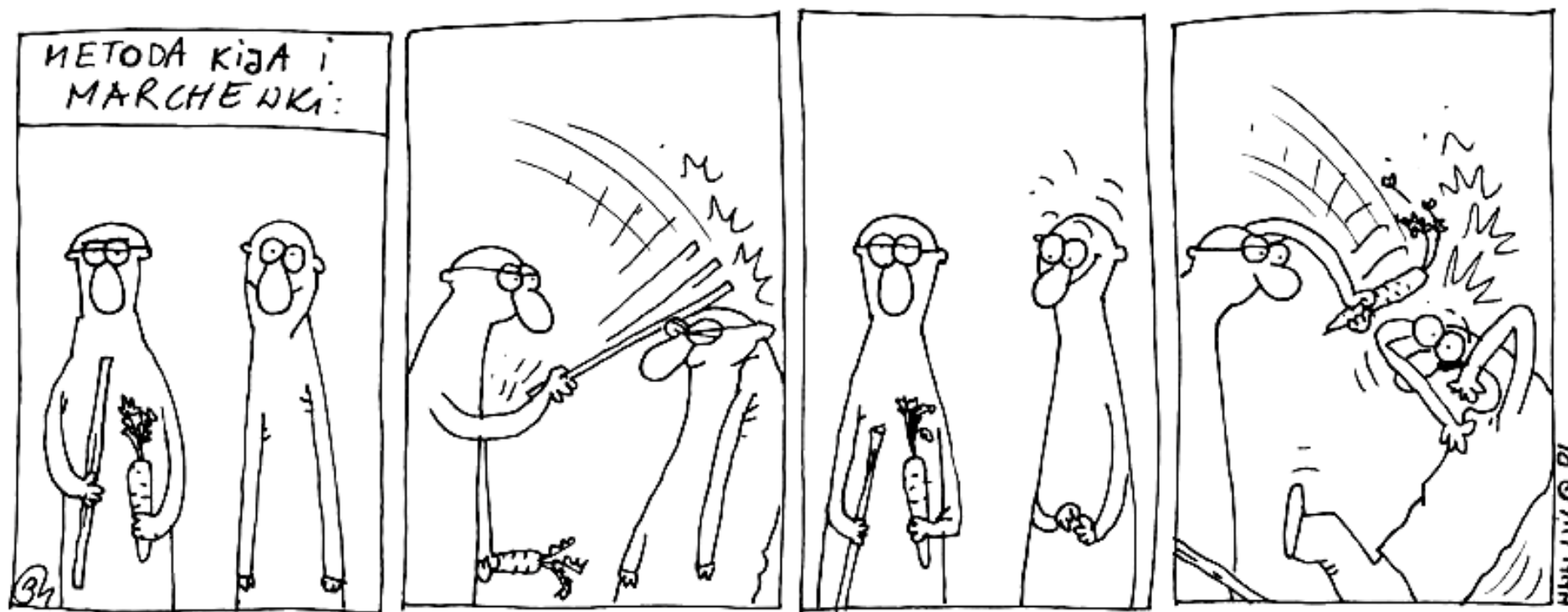
- Decyzyjność – nawet najmniejsza motywuje;
- Elitaryzm i wizerunek szkoły;
- Docenianie i chwalenie;
- Stworzenie możliwości rozwoju.

Teorie procesu

- Bentham i Mill – człowiek będzie wybierał działania, które wg niego będą prowadzić do maksymalnej przyjemności lub odczuwania najmniejszego bólu
- Thorndike – prawo efektu – jeżeli skojarzeniu bodźca z reakcją towarzyszyła w przeszłości przyjemność, to prawdopodobnie związek ten zostanie utrwalony

Praktyczne konsekwencje

- Kary i nagrody;
- Wzmacnianie małych kroków;
- Rola warunkowania i kotwiczenia.

Nauka w szkole jako wyścig umiejętności

- Stopnie jako wyznacznik sukcesu;
- Znaczenie przypisuje się wąskiemu zakresowi zdolności i umiejętności;
- Źródłem dumy jest „bycie lepszym”;
- Inni uczniowie przeszkodą na drodze do sukcesu
- Nauczyciel jest sędzią;
- Popełniane błędy i pomyłki traktuje się jako oznakę głupoty.

Obrona samooceny – strategie unikania porażki

- Nieudzielanie się;
- Wysiłek pozorowany;
- Zwlekание;
- Zawyżona poprzeczka;
- Szkolna pięta Achillesa.

Wyuczona bezradność

- jest poddaniem się, zaprzestaniem działania wynikającego z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie miało żadnego znaczenia,
- wyuczona bezradność rozwija się na skutek życiowych doświadczeń.

Słowa, które niszczą motywację:

- „nie, nie uda mi się”,
- „ja tego nie potrafię”,
- „ja się do tego nie nadaję,,
- „ jak zwykle tego nie rozumiem”
- „ tak długo już to robię i nic...”
- .....
- .....

Wyznaczniki gry równych szans

- Zapewnienie równego dostępu do nagród;
- Nagradzanie osiągnięć i ciekawości;
- Docenianie wielu różnych umiejętności;
- Oferowanie alternatywnych motywacji;
- Proponowanie zadań angażujących uczniów;
- Kryterium oceny jest opanowanie materiału (w dowolnym czasie).

Teoria sprawiedliwości Adamsa

Ludzie oceniają swoje zachowania i wykonywane zadania poprzez porównanie własnych relacji pomiędzy pracą a nagrodą z podobnymi relacjami u innych osób.

Wzory reakcji między słuszością a niesłuszością:

- Osoby hojne
- Osoby wrażliwe na słuszość
- Osoby roszczeniowe

Praktyczne konsekwencje

- Sprawiedliwość i konsekwencja;
- Nagradzanie wytrwałości;
- Ulubieńcy i czarne owce;
- Szansa na mistrzostwo dla każdego.

Działania nauczycieli powodujące utratę motywacji ucznia

- niesprawiedliwa ocena,
- wygórowane wymagania,
- osobista niechęć do ucznia,
- lekceważenie potrzeb ucznia,
- krytyka osoby a nie jego działań,
- nauczyciel przyjmuje rolę eksperta,
- porównuje z innymi,
- nudna lekcja,
- nieatrakcyjne metody nauczania.

Odpowiedz sobie na następujące pytania

- Kim są uczniowie?
- Co już wiedzą na ten temat?
- Jakie są ich podstawowe cele i potrzeby?
- Jakie bieżące problemy mogłyby mieć na nich wpływ?
- Co masz im do zaoferowania?
- Co może się wydarzyć na skutek twojej lekcji?

Skala stresu wg Holmsa i Rahe

L.p.	Zdarzenie Skala stresu wg Holmsa i Rahe	Ilość punktów
1.	Śmierć współmałżonka	100
2.	Rozwód	73
3.	Separacja małżeńska	65
4.	Pobyt w więzieniu	63
5.	Śmierć bliskiego członka rodziny	63
6.	Zranienie ciała lub choroba	53
7.	Zawarcie małżeństwa	50
8.	Zwolnienie z pracy	47
9.	Pogodzenie się ze skłóconym małżonkiem	45
10.	Przejsie na rentę lub emeryturę	45
11.	Choroba w rodzinie	44
12.	Ciąża	40
13.	Kłopoty w pożyciu seksualnym	39
14.	Powiększenie rodziny	39
15.	Rozpoczynanie nowej pracy zawodowej	39
16.	Zmiany w dochodach finansowych	38
17.	Śmierć bliskiego przyjaciela	37

Skala stresu SZEŚCIOLATKA - propozycja

L.p.	Zdarzenie	Ilość punktów
1.	Śmierć rodzica / rodziców	100
2.	Rozwód rodziców	100
3.	Separacja rodziców	100
4.	Awantury pomiędzy rodzicami	100
5.	Śmierć bliskiego członka rodziny	100
6.	Narodziny rodzeństwa	100
7.	Zamiana miejsca zamieszkania	100
8.	Poważna choroba w rodzinie	100
9.	Rozpoczęcie nauki w szkole	

Mózg nie przyswaja informacji, gdy:

- nieznany jest główny temat wypowiedzi,
- nie ma do czego odnieść materiału,
- ma za mało informacji, by przejść do kolejnego etapu,
- otrzymuje niepowiązane informacje pozbawione kontekstu lub logicznej kolejności.

Po co tyle powtórzeń?

- Uczniowie przyswajają informacje w różnym tempie;
- Nie każdy rozumie wszystko za pierwszym razem;
- Uczniowie czasem (często?) odpływają myślami i muszą nadrobić chwilowy brak koncentracji.

Techniki wprowadzania nowych informacji

- Zaczynij od czegoś, co już wiesz;
- Najpierw całość, potem szczegóły;
- Podkreślaj tezy;
- Uwiarygodnij przekaz.

Najważniejsze zadania

- Zrozumiałość
  - prostota
  - uporządkowanie
  - trafność
  - impuls
  - wizualizacja
- Energia
- Pobudzanie zainteresowania

Mówienie i umiejętności językowe

1. Mów prostym, nieoficjalnym językiem

- Krótkie zdania
- Potoczny język
- Zrozumiałe aluzje
- Osobisty ton

Mówienie i umiejętności językowe

2. Upraszczaaj, wyjaśniaj, nie używaj trudnych słów

Efekty używania trudnego języka:

- Przestaje słuchać
- Czuję się głupi
- Złoszczę się

Mówienie i umiejętności językowe

3. Wyjaśniając (zwłaszcza zasady działania) posługuj się analogiami i anegdotami.
4. Wykorzystuj znane powiedzenia i przysłówia.
5. Wykorzystuj odniesienia do kultury popularnej.

Mówienie i umiejętności językowe

6. Posługuj się cytatami (najlepiej ludzi, których znasz)
7. Wykorzystaj anegdoty z własnego życia
8. Mów językiem zmysłów

Mówienie i umiejętności językowe

9. Nie poprzestawaj na mówieniu – zadawaj pytania

10. Korzystaj z pomocy wizualnych

11. Wykorzystuj całe swoje ciało

Poznawczy aspekt filmu - teoria uczenia się

Oglądanie bajki lub filmu w trakcie lekcji może zaangażować wszystkie siedem rodzajów pamięci:

- logiczno-matematyczna (fabuła),
- lingwistyczną (dialogi),
- wizualno-przestrzenną (obrazy, kolory, symbole),
- muzyczną (dźwięki i muzyka),
- interpersonalną (relacje),
- kinestetyczną (ruch)
- intrapsychiczną (wewnętrzne wskazówki, identyfikacja, emocje bohaterów)

Techniki przykuwające uwagę!

Mowa sprawcza

- Mów w czasie teraźniejszym
- Unikaj zdań podrzędnych
- Cytuj dosłownie
- Zrezygnuj z „i”
- Unikaj strony biernej

Techniki przykuwające uwagę!

Mowa zagadkowa

Porównania obrazowe

Techniki przykuwające uwagę!

Metafora, przypowieść, bajka

- Określ co chcesz osiągnąć
- Czego to jest przykładem
- Co jest innym przykładem tego samego
- Przetłumacz
- Wygładź powstałą metaforę, nadając jej cechy żartu, anegdoty lub opowieści

Techniki przykuwające uwagę!

Dwie płaszczyzny akcji

Pokaz

Techniki przykuwające uwagę!

Akcentowanie

Pauzy

Podsumowanie

- Wiele teorii wiele wskazówek;
- Nagrody i chwalenie – budowanie pozytywnych relacji
- Możliwość decydowania i angażowanie;
- Stwarzanie szans na rozwój i realizację pasji;
- Budowanie poczucia bezpieczeństwa;
- Dobra atmosfera w grupie;
- Sprawiedliwość i równe szanse;
- Konsekwencja i współpraca;
- Atrakcyjne przedstawianie materiału.

Dziękuję za uwagę

Paweł Pienkiewicz